

Kde jste se narodila?

Narodila jsem se 21. 9. 1938 na Slovensku, v malé vesničce nedaleko obce Terňa. Leží na východě. V Chrapkově, v naší vesnici, se nám žilo dobře. Tatínek byl velice pracovitý člověk. Měli jsme dům ve vesnici. Nebyli jsme nijak vyloučeni. Žili jsme společně se Slováky. Romských rodin bylo pár.

Jak se živili Vaši rodiče?

Moje maminka byla velice dobrá kuchařka, vařila a posluhovala u Židů. Pekla chleby. Když postavila na polívku, to vám byla vůně po celém dvoře. Sousedí často říkali: „No jo, Verona vaří polívku.“ Silný slepičí vývar se linul mezi domy. A tatínek? Ten pracoval na poli, pomáhal sedlákům. Měli jsme plný špajz brambor, mouky, špeku a dalších základních potravin. Zvelebovali dům.

Jaké bylo soužití Slováků a Romů?

Žilo se dobře, bylo běžné, že Slováci často chodili Romům za kmotry. Nikdy nechyběli na svatbách, na křtinách a na různých radovánkách. Říkávali: „Naši cigáni žijú ako mi“

Moje kmotra je Slovenka. Někteří Slováci znali romštinu, odposlouchali ji. Neumím si představit, že v dnešní době to někde takhle funguje. Byla bych ráda, kdyby takové soužití bylo běžné, tak jako tenkrát u nás.

Jak Vás poznamenala druhá světová válka?

Pamatuji si, že všude byli gardisti a Němci. Často jsme utíkali do lesa schovávat se před esesákama. Jednou chtěl Němec ublížit mé mamince. Bylo mi šest let a kousla jsem toho Němce do ruky. On mě chytil a odhodil na protější stěnu, kde trčela ze zdi skoba. Já si o tu skobu roztrhla kůži na čele. Od té doby mám jizvu. Maminku se mi podařilo ubránit.

Jak jste se dostali do Čech?

Bylo po válce, na Slovensku nebylo tolik práce. Po roce 1945 jezdili náboráři a přesvědčovali lidi, aby vzali práci v Čechách, že budou dobře zaplacení a poskytnou jim i střechu nad hlavou. My jsme přijeli po roce 1946. Chtěli jsme zapomenout na ty hrůzy, které se nám staly. V té době mi bylo osm let, pamatuji si to dobře. Přijeli jsme na rokycanské nádraží. Já, máma, táta a sourozenci. Do školy jsem v té době už nechodila. Do školy jsem chodila krátce asi tři měsíce, v zimě. Neumím číst a psát. Dovedu se podepsat, napsat číslice a poznám pár písmen. Když už jsme byli v Čechách, nikdo nekontroloval, jestli chodíme do školy. Bylo krátce po válce a vše se teprve začalo znovu vytvářet. V naší rodině bylo prioritou, abychom se vzchopili, a proto rodiče velice tvrdě pracovali. Já jsem se starala o mladší sourozence a pomáhala mamince s domácími pracemi. Když mi bylo šestnáct, začala jsem také pracovat a od té doby jsem se nezastavila.

Jaký pro Vás byl život v Čechách?

Život byl dobrý, hodně jsem pracovala. Ve jednadvaceti letech jsem se vdala. Postupně se mi narodilo šest dětí. Pět kluků a holčička. Bohužel, holčička zemřela po pár měsících a třetí syn dostal mozkovou obrnu. Až do důchodu jsem pracovala na dráze. Brzy jsem ovdověla, bylo mi necelých padesát. Od té doby žiji sama. Z dnešního pohledu jsem do důchodu odcházela relativně brzy. Bylo mi asi padesát čtyři. Ale už jako důchodkyně jsem si přivydělávala v hotelu jako pomocná kuchařka. Nějaký čas jsem pracovala v rokycanské nemocnici jako uklízečka. Ráda vzpomínám na období, kdy jsem pracovala na dráze. Tenkrát se konaly pro zaměstnance rekreační pobyty nebo výlety. Často jsme někam jezdili. V té době jsem to vnímala velice dobře a mohla jsem se někam podívat, mohli jsme si brát i člena rodiny sebou. V dnešní době se už asi podniky nestarají o své zaměstnance, tak jak to bylo tenkrát.

Vrátila byste se zpátky na Slovensko?

Bydlet? Ne, můj domov je už od osmi let v Rokycanech a tak to i zůstane. Od té doby, co jsme ve čtyřicátém šestém opustili Chrapkv, už jsem se tam nevrátila.

Rozhovor vedla Stanislava Miková.